

Pingpongová obíhačka SVBJ

Společenstvo vlastníků Jiřího Havelky, dodnes uváděné na pražském Masarykově nádraží, před časem vzbudilo značný ohlas (včetně úspěšné reprízy na plzeňské radnici na loňském festivalu Divadlo). Zdálo se ovšem, že je – podobně jako Dechovka – úzce spjata s poetikou Havelkova kmenového souboru VOSTO5. Téma je ovšem velmi dobře přenositelné, jak ukazuje nejnovější inscenace Petra Štindla ve Východočeském divadle Pardubice (v této sezoně chystá uvedení ještě Jihočeské divadlo v Českých Budějovicích). Většina z nás, kdo nejsme majiteli vily, má ze schůzí SVBJ podobně bizarní zážitky.

Nové nastudování potvrdilo, že Havelkova hra je vlastně regulérním činoherním textem, s velmi dobře odpozorovanými situacemi i typy lidí a zcela autentickým jazykem. Zároveň nabízí několik rovin: zcela konkrétní studii charakterů v uměle vyhraněných situacích, ale i modelový princip směřující k zobecňující paralele s fungováním světa i ke konfrontaci dnešního a minulého. A rovněž je svědectvím o tom, jak „pracují šmejdi“ v proměnných časech a jak se jimi lidé nepochopitelně nechají stále znovu obelhávat.

Vzhledem k tomu, že VOSTO5 hráli inscenaci v nedivadelních prostorech, je zajímavé sledovat, že téma může dobře rezonovat i v kamenném divadle na kukátkovém jevišti. Pardubická inscenace neumísťuje diváky do centra dění,

ale nabízí jim pohled voyeurů, kteří dění sledují z dálky. Scénografovi Pavlu Kodedovi se podařilo vytvořit autentické prostředí lehce plesnivého sklepního prostoru s pingpongovým stolem, do něž se vchází po krkolomných železných schodech. V horní části oprýskané zdi je skrze skleněnou výplň vidět nohy přichozích (a později i těch, kteří nevydýchali momentální situaci na schůzi a úmyslně zůstávají chvíli za dveřmi).

Hráči ping-pongu, jejichž stereotypní pinkání provází diváky při vstupu do sálu, jsou vystřídáni předsedkyní SVBJ a její rodinou. Uvedou se téměř klaunskou etudou s nezvládnutelným pingpongovým stolem, který po celou dobu zůstává hrozivě nakloněnou rovinou. Po schodech postupně scházejí členové společenstva a rozehrávají vztahové situace, nejprve beze slov. Některé detaily od začátku napovídají, co je

kdo zač (třeba oblečení bratří Čermáků hned evokuje podnikatelské „šmejdy“). V jednotlivých charakterech zřetelně rozeznáváme různý temperament, zkušenost, ale také politickou a společenskou minulost přítomných. Jsou zde mladí manželé – křesťané, bývalý disident se ženou či rozhádaní exmanželé s komunistickou minulostí, kteří věnovali a věnují veškerou svou energii tomu, aby škodili svému okolí.

Ačkoli se odehrává v jednom domě, Společenstvo vlastníků je podobenstvím světa, v němž se podstatné věci ztrácejí v množství malých nenávistí FOTO JAN FAUKNER

Intepretace vsadila na jasnou, přímočarou kresbu charakterů, včetně domyšlení zázemí jednotlivých vlastníků. Přesná je Veronika Malá v roli ambiciózní matky na mateřské, která se velmi uvěřitelně postupně dostává do stavu naprosté hysterie, stejně jako Dagmar Novotná coby zdatná obchodnice pronajímající za nekřesťanské peníze svůj byt (*židovské hodnoty mi nejsou cizí*). Až se zvráceným zaujetím jsem sledovala jedovatosti Jiřího Kalužného a Jindry Janouškové v rolích komunistických exmanželů, Romanu Chvalovou ztvárňující dámu úzkostlivě střežící dodržování stanov, která na konci vědomě podpoří intriku šmejdů, či Tomáše Lněničku jako distingovaného, permanentně uráženého gaye. Vyplatí se i silně groteskní nadsázka u některých postav (nejvýrazněji u opilce Švece Alexandra Postlera).

Panoptikum postav a jejich souhra, či spíše symbolická slovní pingpongová obíhačka, překvapivě dobře fungují. Jsou to vlastně takoví Naši furianti současnosti. Inscenace je vtipná a zároveň mrazivá. I když rovina komunální satiry je zřetelnější a divácky velmi vítaná, nechybějí nenápadné ponory do chování společnosti po roce 1989. Zkrátka, lidé se nemění, mění se doba.

JANA SOPROVÁ

Východočeské divadlo Pardubice – Jiří Havelka: Společenstvo vlastníků. Režie Petr Štindl, scéna Pavel Kodeda, kostýmy Lucie Halgašová, dramaturgie Jana Pithartová. Premiéra 26. října 2019.